Preţul legăturilor de carte în însemnările din fondul CRV al Bibliotecii Academiei Române din Cluj-Napoca[1]

Dr. OTILIA URS
Biblioteca Academiei Române,
Filiala Cluj-Napoca

Abstract

Binding Prices Identified in Notes within the ORB Fund[2]
at the Library of the Romanian Academy, Cluj-Napoca Branch

The present article contains information about the prices of book bindings. These items of information were taken from certain notes within the Old Romanian Book Fund at the Library of the Romanian Academy, Cluj-Napoca Branch. The Fund which embodies 1538 copies of old books contains 20 notes with information about the price, the year and the place of the bindings. The data are presented in charts. These are important sources for documentation as far as the prices of book bindings are concerned. Nevertheless, this subject is very little studied by the specialized literature.

Keywords*: Old Romanian Book; the price of book binding; The Library of the Romanian Academy, Cluj-Napoca Branch.*

Alcătuirea catalogului de carte românească veche din Biblioteca Academiei Române din Cluj-Napoca a revelat, dincolo de valoarea culturală a tipăriturilor prezentate şi descrise, informaţii conexe industriei tipografice. Dintre acestea pot fi amintite preţul cărţilor, preţul legăturilor de carte,

[1] *Acest studiu este finanţat din grantul Consiliului Naţional al Cercetării Ştiinţifice, CNCS-UEFISCDI, cod proiect: PN-II-ID-PCE-2011-3-0314 (This work was supported by a grant of the Romanian National Authority for Scientific Research, CNCS - UEFISCDI, project number PN-II-ID-PCE-2011-3-0314).*

[2] The ORB Fund = The Old Romanian Book Fund.

BDD-A30273 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:42 UTC)

preţul hârtiei, proprietăţile succesive ale cărţilor, circulaţia tipăriturilor, evenimentele culturale, sociale sau familiale, atitudinile cititorilor faţă de faptul cultural reprezentat de apariţiile tipografice etc. Toate aceste informaţii se regăsesc în conţinutul însemnărilor de carte, însemnări care abundă în cuprinsul cărţilor româneşti vechi din biblioteca amintită.

În literatura de specialitate studiul legăturilor de carte constituie un capitol aparte în cercetarea cărţii româneşti vechi. Prin specificul lor, acestea aparţin atât istoriei cărţii, în general, cât şi istoriei artei.

Informaţiile referitoare la practica legătoriei şi la preţul legăturilor de carte sunt foarte rare, însemnările de carte fiind printre puţinele surse de informare referitoare la aceste aspecte.

Se cunoaşte faptul că produsele tipografice, respectiv cărţile, se vindeau în caiete, fără legătură, aşa cum ieşeau din tipar, formă numită *in crudo*, după care posesorii lor plăteau realizarea legăturilor în ateliere specializate. Acestea puteau să funcţioneze în incinta tipografiilor în care se tipăreau cărţile sau în afara acestora, constituind o întreprindere separată de activitatea tipografică propriu-zisă. Din aceste motive, preţul final al unei cărţi legate era ridicat, deoarece, nu de puţine ori, preţul legăturii era tot atât de mare sau chiar mai mare decât preţul cărţii *in crudo*.

Cu toate că, în spaţiul românesc, se cunosc puţine date despre modul de funcţionare al atelierelor de legătorie şi despre preţurile practicate de acestea, este de presupus că activitatea meşterilor legători se intensifică odată cu dezvoltarea activităţii tipografiilor, iar preţul legăturilor era influenţat în mod direct de mai mulţi factori cum sunt: calitatea materialului din care se realiza legătura, preferinţele proprietarului, volumul cărţii, destinaţia cărţii, valoarea cărţii, priceperea meşterului legător etc., factori care şi-au pus amprenta asupra preţului final al legăturilor.

Studiul asupra modului de realizare a legăturilor cărţilor româneşti vechi arată că acestea sunt în toate cazurile individualizate şi nu aparţin unei realizări în serie, aşa cum se practică astăzi. Modul de realizare artistică, unicitatea şi vechimea acestora fac ca legăturile cărţilor în discuţie să prezinte o importanţă deosebită sporind, în consecinţă, valoarea cărţii româneşti vechi.

BDD-A30273 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:42 UTC)

Conţinutul însemnărilor referitoare la preţul legăturilor de carte din fondul studiat vorbeşte despre localitatea în care s-a realizat legătura, despre legător şi despre preţ, iar, în unele cazuri, şi despre legături succesive datorate deteriorării. Lipsa precizărilor referitoare la legăturile succesive face ca în multe cazuri să fie greu de stabilit dacă prezenta legătură este sau nu cea originală.

În fondul CRV din Biblioteca Academiei din Cluj-Napoca se află un număr de 1.538 de exemplare de carte veche. Dintre acestea numai 20 de exemplare conţin însemnări complete (preţ, an, loc) referitoare la preţul legăturilor de carte.[3] Prin urmare, în conţinutul prezentului studiu au fost consemnate acele însemnări care menţionează în primul rând costul legăturilor, la acesta asociindu-se, acolo unde este cunoscut, locul şi anul în care s-a realizat legătura cărţii.

Din cele prezentate în tabelul de mai jos se poate observa că nu întotdeauna anul tipăririi coincide cu anul în care cartea a fost legată, de unde se poate deduce că tipăritura respectivă a beneficiat târziu de o legătură sau a avut legături succesive datorită uzurii. De asemenea, localităţile menţionate în însemnările de preţ pot fi localităţile de domiciliu ale posesorului cărţii şi/sau a meşterului legător. În oricare dintre aceste cazuri, acestea vorbesc despre circulaţia tipăriturilor respective, contribuind la stabilirea ariei de răspândire a acestora.

Despre preţul legăturilor se poate spune că este în unele cazuri foarte mare. Spre exemplu, ***Liturghii***, Bucureşti, 1729, a fost legată cu 7 zloţi; ***Triod***, Bucureşti, 1768, cu 12 zloţi şi jumătate sau 12 florini şi jumătate etc. Moneda în care sunt exprimate preţurile este cea a perioadei şi a zonei respective în care s-a efectuat legătura, însemnările prezentate nefăcând referire la achitarea preţului legăturii în diverse bunuri, ceea ce nu este exclus în alte cazuri.

[3] Vezi însemnările complete referitoare la preţul legăturilor de carte la Otilia Urs, ***Catalogul cărţii româneşti vechi din Biblioteca Academiei Române din Cluj-Napoca***, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2011, la cotele şi f./p. indicate în tabelul de mai jos.

BDD-A30273 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:42 UTC)

Toate aceste observaţii care se desprind din analiza legăturilor de carte, din contextul acţiunilor tipografice şi ale atelierelor de legătorie, precum şi din conţinutul însemnărilor de preţ contribuie la cunoaşterea practicilor în privinţa legăturilor de carte oferind posibilitatea conturării imaginii de ansamblu a acestei activităţi complementare activităţii tipografice.

Tipăriturile, preţul legăturilor, localităţile şi anii în care acestea au fost efectuate, aşa cum reiese din însemnările existente în fondul cercetat, sunt prezentate în tabelul următor. În cuprinsul acestuia se precizează şi cota la care se află cartea respectivă în bibliotecă, precum şi fila sau pagina pe care se găseşte însemnarea referitoare la preţul legăturii. Enumerarea însemnărilor se face după criteriul cronologic al tipăriturilor în care acestea se află, astfel:

Nr. crt.	**Titlul cărţii**	**Preţul legăturii**	**Anul**	**Locul**	**Cota**	**Fila / pagina**
1.	***Molitvenic***, Bălgrad, 1689	1 florin şi 20 crăiţari	1866	Brebu, Maramureş	CRV 151	*Foaia de gardă^{r} de la început*
2.	***Catechism***, Sâmbăta Mare, 1726[4]	60 horgoşi	1865	-	CRV 396	*Foaia de gardă^{r} de la început.*
3.	***Liturghii***, Bucureşti, 1729	7 zloţi[5]	1818	-	CRV 141	*Foaia de gardă 1^{v} de la început.*
4.	***Liturghii***, Bucureşti, 1729	7 zloţi	1819	Sibiu[6]	CRV 141	*Foaia de gardă 1^{r} de la sfârşit - Foaia de*

[4] Însemnarea aparţine lui Victor Mihály de Apşa.

[5] Această sumă este plătită pentru legarea unei ***Liturghii*** şi a unui ***Octoih*** despre care nu se spune nimic mai mult.

[6] S-a legat în tipografia lui Ioan Barth.

BDD-A30273 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:42 UTC)

						gardă 2r de la sfârşit.
5.	***Octoih***, Bucureşti, 1730	5 [?] zloţi	1819	Sibiu	CRV 451	*Forzaţ 1.*
6.	***Chiriacodromion***, Bucureşti, 1732	3 florini	1870	Şomcuta Mare	CRV 1011	*Forzaţ 1 şi Foaia de gardă de la început.*
7.	***Antologhion***, Bucureşti, 1736	1 taler	-	-	CRV 1070	*F. 406v.*
8.	***Strastnic***, Blaj, 1753	3 coroane	1911	Blaj	CRV 173	*Foaia de gardă 3v de la început.*
9.	***Învăţătură creştinească***, ed. a III-a, Blaj, 1756[7]	60 horgoşi	1865	-	CRV 238	*Foaia de gardă 1r.*
10.	***Molitvenic***, Râmnic, 1758[8]	2 florini şi 80 horgoşi	1888	-	CRV 520	*F. albă 1r de la început.*
11.	***Triod***, Bucureşti, 1768	12 zloţi şi jumătate	1861	Săcădate	CRV 250	*F. 6r- F. 12r.*
12.	***Triod***, Bucureşti, 1768	12 florini şi 30 horgoşi		Besinbacu	CRV 250	*F. 13r- F. 25r.*
13.	***Ceaslov***, Râmnic, 1787	35 bani	-	-	CRV 1128	*F. 394v .*
14.	Horvat Nichita, ***Poslanie sau dreaptă oglindă a păcii,***	80 horgoşi	1889	-	CRV 314	*Foaia de gardă de la început.*

[7] Însemnarea aparţine lui Victor Mihály de Apşa.

[8] ***Idem***.

BDD-A30273 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:42 UTC)

	dragostii şi unimii, Viena, 1787[9]					
15.	***Molitvenic***, Râmnic, 1793	7 lei şi 20 parale	-	Vădini [?]	CRV 1135	*Foaia de gardă*^{v} *de la început.*
16.	***Biblia***, Blaj, 1795	3 corone	1907	Satmar	CRV 4	*Fila de gardă*^{r} *de la început.*
17.	Bobb Ioan, ***Carte de învăţături creştineşti***, Partea I-III, Blaj, 1805-1806	17 [...]	-	Boereni	CRV 1318	*Foaia de gardă*^{r} *de la început şi Foaia de gardă*^{v} *de la sfârşit.*
18.	Maior Petru, ***Istoria pentru începutul românilor în Dachia***, Buda, 1812[10]	1 florin şi 50 crăiţari	1865	-	CRV 305	*Foaia de gardă*^{r} *de la început.*
19.	***Psaltire***, Mănăstirea Neamţ, 1817	1800 [...]	1818	Botoşani	CRV 1210	*F. liminară 2*^{r}*- Fila liminară 4*^{r}*.*
20.	***Psaltire***, Braşov, 1827	30 horgoşi	1830	-	CRV 343	*Forzaţ 1.*

[9] ***Idem***.
[10] ***Idem***.

BDD-A30273 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:42 UTC)